

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XV. De Spe Theologica, & vitiis eidem oppositis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

CASUS XV.

De Spe Theologica & vitiis eidem
oppositis.

PAncratius puer petit à Parocho doceri, 1. *Quid & quotuplex sit Spes.* 2. *Quodnam ejus objectum materiale, formale.* 3. *Quis modus ea ad captum exponendi.* 4. *Qualiter Spes sit necessaria.* 5. *Quando obliget.* 6.-7. 8. *Quid de desperatione.* 9. *De presumptione.* 10. *Tentatione.* 11. *Quid de eo, qui perpetuò optat frui mundo.* 12. *Vel ideo peccat, qui aputat eque facile plura, quàm pauca peccata remitti.* 13. *Vel econtra putat peccata ob suam enormitatem nunquam remittenda.* 14. *Vel maledicit sue dici.* Pro resolut.

1. QUÆR. I. Quid & quotuplex sit Spes?

R. 1. Spes in S. Scriptura variè sumitur; quandoque pro habitu Spei, 1. Cor. 13. *Nunc autem manent tria hæc, Fides, Spes, Caritas.* Pro actu sperandi, Rom. 8. *Spe salvi facti sumus.* Pro ipso objecto materiali Spei: *Spes, quæ videtur, non est Spes.* Ibid. Pro ipso Deo, cujus promissioni & auxiliis innititur tanquam objecto formali: *Tu es Spes mea.* Psal. 21. *Spes mea DEUS.* Thren. 3.

R. 2. Spes in genere, prout abstrahit à naturali & supernaturali, est desiderium & expectatio boni absentis & ardui probabiliter futuri. Spes Theologica habitualis est habitus supernaturalis, quo homo tendit in Deum ut beatè possidendum, ideòque dicitur virtus Theologica; Spes actualis est certa expectatio beatitudinis

nis

nis ex Dei gratia & nostris meritis. Ità quoad rem omnes cum *D. Th. 2. 2. q. 18. art. 2.* Seu explicatiùs: *Est desiderium efficax cuiuscunque boni supernaturalis & ardui à Deo promissi, cum certa fiducia & animi erectione ad illud consequendum.*

Dicitur 1. *Desiderium efficax*, id est, voluntas seria applicandi media opportuna; quia voluntas inefficax beatitudinis vel simplex complacentia stare potest cum desperatione.

Dicitur 2. *Boni supernaturalis* conducentis ad vitam æternam, in quo distinguitur à spe naturali, quæ desiderat & exspectat bona naturalia.

Dicitur 3. *Boni ardui*, verè enim beatitudo est ardua & difficilis, omnem captum naturalem & vires humanas transcendens, ac sinè supernaturalibus Dei auxiliis non consequibilis.

Dicitur 4. *Boni à Deo promissi*, quia, sicut nihil potest credi fide divinâ, quin sit revelatum, sic nihil firmiter sperari, quod non sit à Deo promissum.

Dicitur 5. *Cum certa fiducia*: quia Spes supponit fidem, quâ quis certò credat, quantum est ex parte auxiliorum Dei, se rem promissam, et si difficilem, consecuturum; ex hac fide oritur animi confidentia, erectio & promptitudo ad superandas cum auxilio Dei qualcunque occurrentes difficultates; *Spes enim non confundit*, ad Rom. 5. Quia tamen fides & promissio non est absoluta, sed sub conditione nostræ cooperationis & perseverantiæ, idè ex hac parte Spes non est certa, sed meritò timetur, *quia nescit homo, utrum odio, an amore dignus sit, sed omnia in futurum reservantur incerta.* Eccl. 9.

M

QUAR.

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.

2. QUÆR. II. Quodnam sit objectum Spei, & quinam actus ad eam pertinentes?

R. 1. Objectum materiale Spei primum est beatitudo objectiva, seu Deus beatè possidendus; secundarium sunt omnia auxilia divina, remissio peccatorum & poenarum, gratia actualis & habitualis, uno verbo omnia bona à Deo nobis promissa in ordine ad supernaturalem beatitudinem, sicut omnia & sola revelata sunt objectum materiale Fidei.

2. Objectum motivum formale Spei, prout Spes est desiderium, est Bonitas Dei respectiva, seu ut nobis bona; in tantum enim Spes est actus amoris concupiscentiæ, & in hoc differt ac imperfectior est charitate, quæ diligit Deum non præcisè, quia nobis, sed, quia in se est summè bonus & dignus amari. *D. Th. q. 17. a. 8.* Motivum Spei prout est fiducia & erectio animi, ac certa rei promissæ expectatio, est omnipotentia divina, quâ potest Deus omnia dare, quæ promissit, & fidelitas, quâ certò dabit: hæc autem motiva rudibus ad captum exponi poterunt

3. quærendo, v. g. quare potiùs credant se accepturos vestem à Principe promissam, quam promissam à paupere? Respondebunt: quia Princeps potest dare vestem promissam, & etiam dabit, quia stabit suis promissis; contra pauper vel non poterit dare, quod promissit, vel si possit, fortè tamen non stabit promissis, quia ipsemet eâ indiget: hoc igitur applicent Deo, qui in dando est potentissimus, in servandis promissis fidelissimus.

3. Ad Spem reducuntur complacentia, gaudium, &c. de beatitudine sibi promissa, de mediis ad eam consequendam, &c. Item timor, dolor,

lor, fuga, detestatio eorum, quæ damnationem inducunt & beatitudinem impediunt aut retardant, ut peccata mortalia & venialia, eorumque pœnæ: demum ad Spem pertinet optare alteri salutem, quatenus hæc salus simul optanti bona est; optare autem salutem, quia proximo bona est, non est actus amoris concupiscentiæ & Spei, sed actus charitatis in proximum.

QUÆR. III. Qualiter Spes sit necessaria?

R. 1. Sicut fides de Deo, ut remuneratore, omni homini ratione utenti est necessaria necessitate medii, secundum dicta *Cas. præc.* sic & Spes remunerationis: *Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.* Ad Hebr. 11. Qui textus de fide simul & spe intelligitur; imò plures dicunt in statu naturæ lapsæ, Spem non tantum esse necessarium medium salutis ex ordinatione divina, sed etiam ex natura rei. Rationem dant, quia natura post peccatum originale est ita infirma, ut ad actus virtutum arduos videatur efficaciter conari non posse, quin per Fidem & Spem præmii erigatur.

2. Spes Theologica necessaria est necessitate præcepti naturalis & divini, ut clarum est tum ex S. Scriptura ad Col. 1. *Si tamen manetis in fide fundati & stabiles, & immobiles in spe*: tum quia ratio naturalis dicit hominem debere tendere in finem suum ultimum cognitione & affectu; cognitione per Fidem, affectu per Spem & Charitatem, fide enim cognoscimus Deum finem ultimum, spe expectamus, charitate conjungimur.

3. Præceptum Spei per se obligat hominem s.

cum ad usum rationis pervenerit, & beatitudo ei per fidem fuerit proposita; Deinde sæpius in vita saltem per accidens, & quidem toties, quoties obligat præceptum confessionis, charitatis, contritionis: quia sicut sine fide formali vel virtuali huiusmodi actus haberi non possunt, sic nec sine spe saltem virtuali; homines tamen bene educati, & in fide instructi prudenter dubitare non possunt, quin huic præcepto satisfecerint, cum toties spem eliciant, quoties amore cælestis gloriæ vel timore gehennæ actum bonum exercent, de peccatis dolent, confitentur, &c. & vix fieri potest, ut firmiter credens cælestem gloriam sibi esse præparatam, eam nunquam desideret, aut ad eam promerendam non erigatur.

6. QUÆR. IV. Quæ sint vitia spei opposita?

R. Præcipuè sunt duo, desperatio per defectum, præsumptio per excessum. *Circa desperationem tenenda sunt seqq.*

1. Desperatio non est iudicium de non obtinenda re sperata, etsi hoc ordinariè præcedat, sed est abjectio voluntaria omnis spei consequendi beatitudinem, vel media ad eam sufficientia ex diffidentia de bonitate & misericordia Dei: in hac diffidentia consistit gravissima ejus malitia in Spiritum S. cui aditum in animam intercludit, & hominem directè à fine suo ultimo avertit, estque causa gravissimorum scelerum; fit namque, ut desperantes de Dei misericordia & salute, abjectâ salutis curâ, absque fræno timoris se præcipitent in quævis crimina. Juxta illud ad Eph. 4. *Desperantes semetipsos tradiderunt impudicitia in operationem omnis immunditie; usque tandem vitam pertæsi, conscientia cruciatum ferre non valentes, sibi ipsis mortem inferant.*

2. De-

2. Desperationi sæpè conjunctum est crimen 7.
 Hæresis specialiter in Confessione explicandum,
 ut si ideo quis desperet, quia judicat Deum se
 salvare non posse vel non velle; aut Deum se
 positivè reprobâsse ante prævisionem peccato-
 rum, vel sua peccata esse irremissibilia, aut tan-
 ta, ut vincant Dei misericordiam, hæc enim
 omnia sunt contra fidem: qui verò ideo despe-
 rat, quia putat se ob nimia peccata esse indi-
 gnum ulteriori gratiâ, vel putat Deum non am-
 pliùs daturum auxilia efficacia, vel ob comper-
 tam suam infirmitatem & continuos relapsus
 arbitratur se non perseveraturum, sed certò
 damnandum, talis quidem peccat mortaliter,
 absque tamen peccato Hæresis, quia non est de
 fide, quòd Deus de factò hunc sit salvaturus
 aut ei daturus auxilia efficacia, sed quòd possit
 dare, ideòque tota malitia hujus desperationis
 est in eo, quòd diffidat Bonitati Divinæ, & ab-
 jiciat animum omnèmq; conatum ad salutem.

3. Ob peccata & radicos vitiorum habitus 8.
 desperare de propriis viribus, & confidere in so-
 la & immensa Dei misericordia, non vitium,
 sed prima Spei anchora est & initium salutis:
 desperare sibi que mortem inferre non ex diffi-
 dentia erga Dei misericordiam & auxilium, sed
 quia res sibi non successit, ut voluit, quia jactu-
 ram fecit honoris, honorum temporalium, &c.
 non est desperatio directè opposita spei, sed cha-
 ritati propriæ vel aliis virtutibus, ut patet.

Circa præsumptionem accipe seqq. 1. Præ- 9.
 sumptio est præpostera fiducia de bonitate Dei &
 misericordia, quâ quis confidit beatitudinem
 aut bona ad eam pertinentia consequi per media
 à Deo non ordinata, ut, si quis speret cœlestem

gloriam per actus merè naturales, velut Pelagianum; vel justificationem per solam fidem sine propriis meritis, remissionem peccatorum per solam in meritis Christi fiduciam, ut Hæretici hujus temporis; talis præter peccatum præsumptionis habet crimen Hæresis, quia de fide est, beatitudinem acquiri non posse per actus merè naturales, neque justificationem vel remissionem sine at-vel contritione; qui verò sibi persuadet, se esse prædestinatum, & ideo liberiùs peccat, pœnitentiam differt aut confidit se opportuno tempore esse salvandum, quidquid egerit, peccat quidem peccato præsumptionis, non tamen Hæreseos; idem est de eo, qui ex confidentia in Dei misericordia movetur ad reiteranda peccata, ad differendam pœnitentiam: *Dico*, qui ex confidentia in Dei misericordia movetur, nam si aliunde v. g. ex nimia objecti delectabilitate moveatur ad reiterandum peccatum, vel ideo differat pœnitentiam, quia jam videtur nimis difficile confiteri aut abstinere à peccatis, quamvis simul credat & speret etiam post dilatam pœnitentiam aut reiterata peccata se veniam impetraturum, non est præsumptio, imò bonum est etiam tum, quando peccamus, sperare veniam & proponere confiteri.

10. 2. Ad præsumptionem reducitur Dei tentatio, quâ quis temerè vult experiri Dei misericordiam exspectando extraordinarium vel miraculosum Dei auxilium; ut si se exponat evidenti periculo peccandi, confidens se miraculosè conservandum; aut cum potest conservare vitam vel sanitatem corporalem mediis naturalibus, his neglectis intendat & confidat consequi medio supernaturali & extraordinario, ni-

si id fortè fieret ex speciali Dei instinctu. *V. Cas.*
65. n. 16.

3. Pessima & blasphema præsumptio & Dei tentatio est, si quis per preces, eleëmofynas, Sacrificium Missæ vel alia pia opera sperat à Deo consequi, quæ per se mala sunt, ut turpem puellæ amorem, vindictam de inimico, victoriam injustæ litis, &c.

4. Omnis præsumptio aut Dei tentatio est peccatum ex genere suo mortale, etsi non habeat annexam hæresin juxta illud Eccl. 5. *Ne adjicias peccatum super peccatum, & ne dicas, miseratio Dei magna est, multitudinis peccatorum meorum miserabitur.* Et Deut. 16. *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Ex dictis

Deduces seqq. 1. Optans perpetuò frui terrenis, peccat contra Spem, quia virtualiter contemnit objectum primarium Spei seu cœlestem gloriam, quam postponit amori temporalium: si tamen quis optet perpetuò frui mundo sine comparatione ad cœlestem gloriam ex amore vitæ præsentis, vel ut sic effugiat periculum æternæ damnationis, probabiliter excusatur saltem à mortali. *Castrop. Tamb. D. 2. in decal. 5. 3. §. 1.*

2. Qui pergit peccare ideo, quia confidit misericordiam Dei æquè facilè remissionem plura peccata, quàm unum, graviter peccat peccato præsumptionis, secùs si ideo peccata reiteret, eò quòd eadem erubescentiâ vel labore possit confiteri plura, quàm unum, quia non peccat ex confidentia in Dei misericordia, & quamvis *Bonæspei d. 4. n. 48.* putet tantùm venialiter contra Spem peccare eum, qui ex præsumptione vel spe remissionis facit peccatum veniale, aut ad breve tempus pœnitentiam differt, commu-

nis tamen sententia est, hinc non dari parvitatem materiæ, gravis enim irreverentia est abuti divinâ misericordiâ ad peccandum etiam venialiter.

3. Qui temerè se exponit evidenti periculo mortis, volens experiri, an Deus extraordinario modo sibi sit subventurus, tentat Deum, ideoque graviter peccat.

13. 4. Qui timet aut putat sibi difficilem esse remissionem peccatorum ob nimiam v. g. eorum enormitatem, per hoc præcisè non peccat, cum reverà remissio difficilis sit, non quidem ex parte Dei, sed ex parte pœnitentis, qui eò est indignior remissione, quò graviora commisit peccata; si tamen ideo abjiciat omnem spem & conatum ad salutem aut peccatorum remissionem, peccat peccato desperationis.

14. 5. Qui diei suæ maledicit, vel dolet se esse natum ob rædium vitæ vel asperitates, quas experitur, non peccat propriè contra spem; secùs si ideo maledicat natiuitati suæ, quia diffidit peccata sibi à Deo esse remittenda.

C A S U S XVI.

De Charitate Theologica ejusque obligatione & vitiis oppositis.

Quarantus Pastor ovium ignorat 1. *Quid sit Charitas.* 2. *Ad quid obliget Lex Charitatis affirmativa, negativa.* 3. *An Deus debeat diligi super omnia appetitativè, intensivè.* 4. *Quoties & quando.* 5. *An in articulo mortis; & quid in dubio, an huic præcepto satisfecerit.* 6. *An proximus*

mihi